

MADRIDI NYILATKOZAT

**a befogadó társadalom alapja
a diszkrimináció-mentességgel
párosuló pozitív cselekvés**

Ajánljuk ezt a kiadványt mindazoknak a kedves olvasóknak, akik személyes ügyüknek tekintik egy olyan társadalom kialakítását, ahol minden polgár érvényesíteni tudja emberi jogait. A dokumentummal példát szeretnénk mutatni arra, hogy a „Mindenki Társadalmában”, hogyan lehet az információt a különbözőképpen kommunikáló emberek számára egyenlő mértékben hozzáférhetővé tenni.

Köszönjük a kiadvány létrehozásához nyújtott támogatását

*az Értelmi Fogyatékosok és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetségének
a könnyen érthető fordítások elkészítéséért,*

*a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének
a Braille formátumú fejezet nyomtatásáért, valamint*

*Siketek és Nagyothallók Országos Szövetségének
a glosszárrium elkészítéséért és a jelnyelvi filmhez nyújtott szakértői segítségért, valamint*

*Vincze Tamásnak azoknak a grafikáknak a megtervezéséért,
amelyek a siket emberek számára is segítik a szabályok értelmezését.*

Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium

Felelős kiadó: foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszter

A minisztérium megbízásából a kiadványt gondozta a Szerif Kiadói Kft., tervező: Zilahy István,
tördelő: Hudák Zsolt, nyomda: Korrekt Nyomda

A kiadvány elérhető a Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium honlapján: www.fmm.gov.hu

ISBN 963 86523 3 0

A kiadvány készült a Munkaerőpiaci Alap Rehabilitációs Alaprészének támogatásával.

2005

Köszöntő

Reményeim szerint egy-két évtized múlva természetes lesz, amiért ma még csak erőfeszítéseket teszünk: olyan körülményeket tudunk teremteni, amelyek a fogyatékos emberek számára lehetővé teszik, hogy minden szempontból minőségi életet éljenek. Ne legyenek szerencsésebb embertársaik jóindulatára szorulva, maguk is el tudjanak jutni bárhová, tanulhassanak, képezhessék magukat, választhassanak olyan pályát, amelyre tehetségük feljogosítja őket. Különösen fontos a fogyatékos emberek esetében, hogy ne csak munkalehetőséget találjanak, tevékenységük önkifejezés is lehessen.

Ettől azonban ma, sajnos, még messze vagyunk. Egyelőre azon fáradozunk, hogy megteremtjük a bármilyen módon más emberek számára azokat a lehetőségeket, amelyek olyan természetesek annak, aki jól lát, hall, szabadon mozog, nem sérült az értelme.

Madridban az Európai Fogyatékosügyi Kongresszus kialakította azt a jövőképet, amely meghatározó lesz az Európai Unióban, így nálunk is. Ennek legfontosabb eleme a szemléletváltás – vagyis nem a jótékonykodás tárgyainak tekintjük a fogyatékos embereket, hanem jogok birtokosainak. A törvény, a pozitív diszkrimináció azonban nem elég: írott malaszt marad, ha maguk a fogyatékos emberek és a társadalom többi tagja nem a fenti szemléletet találja magától értetődőnek. A többségi társadalom tagjai egyébként sokkal többet tanulhatnak a bármilyen fogyatékosággal élők személyektől, mint első ránézésre gondolnánk. Ha az iskolai osztályban vagy a munkahelyen nap mint nap együtt vagyunk – mondjuk – kerekesszékekben ülő társunkkal, automatikusan elkezdjük figyelni a világot az ő szemével is. S akkor egyszerre feltűnik, milyen rettenetes akadály lehet egy magasabb küszöb vagy éppen két lépcsőfok. A fogyatékos emberekkel való törődés nem kegy, leereszkedés, lelkiismeret-furdalásunk röpke csillapítása, hanem saját jól felfogott érdekünk is. A beleérző képesség, a tolerancia, a csapatmunka iránti elkötelezettség roppant divatos szavak a „korszerű” önéletrajzban, de valójában e képességek kialakításában éppen a fogyatékos emberek segíthetnek nekünk, úgynevezett ép embereknek vagy nem fogyatékos embereknek.

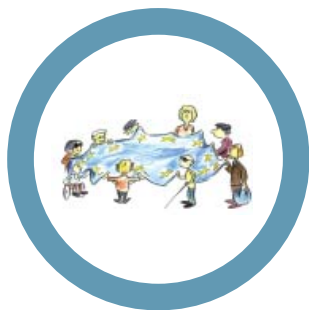
A könyv, amelyet kezében tart az olvasó, példamutató a szemléletváltás szempontjából is. Fogyatékos embereknek szól arról, miként lehet a foglalkoztatás során biztosítani az egyenlő bánásmód elvét, illetve a befogadó társadalom kialakításához vezető utat mutatja be. A kiadvány a nem könnyű témát úgy dolgozza fel, hogy a mondanivaló világossá váljon a jogban nem jártas, sőt, az értelmi sérült olvasónak is, technikailag gondoskodik arról, hogy ne csak a látók ismerkedhessenek meg tartalmával.

Néhány éven, évtizeden belül – bízom ebben – ez a gondolkodásmód automatikus lesz. Addig azonban kötelességünk és saját jól felfogott érdekünk is, hogy mindent megtegyünk a befogadó társadalom kialakításáért. Ennek egyik eszköze éppen az a kiadvány, melyet az Olvasó most a kezében tart.

Csizmár Gábor

foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszter

Tartalom

Preambulum

5

1. A fogyatékosügy emberi jogi kérdés
2. A fogyatékos emberek nem jótékonykodást, hanem esélyegyenlőséget akarnak
3. A társadalmi korlátok diszkriminációt és szociális kirekesztést eredményeznek
4. Fogyatékos emberek: láthatatlan állampolgárok
5. A fogyatékos emberek heterogén csoportot alkotnak
6. Diszkrimináció-mentesség + pozitív cselekvés = befogadó társadalom

Jövőképünk

7

1. Új szemlélet és fogyatékosügyben
2. Befogadó társadalmat mindenki számára

Jövőképünk megvalósításának programja

8

1. Jogi intézkedések
2. Szemléletváltás
3. Az önálló életet elősegítő szolgáltatások
4. A családok támogatása
5. Külön figyelem a fogyatékos nőkre
6. A fogyatékoság integrálása a mindennapi folyamatokba
7. A társadalmi befogadás kulcsa a foglalkoztatás
8. Fogyatékos embereket érintő döntéseket fogyatékos emberek bevonásával

Javasolt intézkedések

11

1. Központi hatóságok
2. Helyi hatóságok
3. A fogyatékos emberek érdekvédelmi szervezetei
4. Munkáltatók
5. Szakszervezetek
6. Média
7. Iskolarendszer
8. Közös feladataink

A Madridi Nyilatkozatban előforduló idegen szavak és fogalmak áttekintése

15

Preambulum

1. A fogyatékosügy emberi jogi kérdés

A fogyatékos embereket ugyanazok az emberi jogok illetik meg, mint minden más állampolgárt. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata kimondja: minden ember szabad és egyenlő méltóságában és jogaiban. E cél teljesülése érdekében minden közösség ünnepelje a közösségeken belüli sokféleséget, és törekedjen biztosítani, hogy a fogyatékos emberek élvezhessék az emberi jogok teljes körét: a különféle nemzetközi egyezmények, az EU Szerződés, valamint a különböző nemzeti alkotmányok által elismert állampolgári, politikai, szociális, gazdasági és kulturális jogokat.

2. A fogyatékos emberek nem jótékonykodást, hanem esélyegyenlőséget akarnak

Hasonlóan a világ sok más régiójához, az Európai Unió az utóbbi évtizedek során hosszú utat tett meg a fogyatékos emberekkel szembeni paternalista filozófiától a számukra, a saját életük irányításához szükséges jogaik biztosításáig. A régi szemlélet, amely jórészt a szánalomra és a fogyatékos emberek vélt tehetetlenségére épül, ma már elfogadhatatlan. A hangsúly a fogyatékos emberek társadalmi beilleszkedését segítő rehabilitációról áttevődik a társadalom átalakításának globális filozófiájára, amely minden személy, beleértve a fogyatékos embereket is, szükségleteinek befogadására és ellátására irányul. A fogyatékos emberek esélyegyenlőséget, valamint egyenlő hozzáférést követelnek minden társadalmi erőforráshoz, azaz a befogadó oktatáshoz, az új technológiákhoz, az egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz, a fogasztási javakhoz, a termékekhez és a szolgáltatásokhoz.

3. A társadalmi korlátok diszkriminációt és szociális kirekesztést eredményeznek

Társadalmi berendezkedésünk gyakran azt jelenti, hogy a fogyatékos emberek nem élhetnek teljes mértékben emberi jogaikkal és szociálisan kirekesztődnek. A rendelkezésre álló statisztikai adatok azt mutatják, hogy a fogyatékos emberek elfogadhatatlanul alacsony színvonalú oktatásban és foglalkoztatásban részesülnek.

4. Fogyatékos emberek: láthatatlan állampolgárok

A fogyatékos embereket sújtó diszkrimináció néha a velük szembeni előítéletekre épül, gyakran azonban az okozza, hogy a fogyatékos emberekről sokszor megfeledkeznek, és nem vesznek róluk tudomást, ami a fogyatékos emberek társadalmi részvételét gátló környezeti és szemléletbeli korlátok létrejöttét és megerősödését eredményezi.

5. A fogyatékos emberek heterogén csoportot alkotnak

Mint a társadalom minden rétege, a fogyatékos emberek is igen sokrétű csoportot képeznek, és csak az a szakmapolitika sikeres, amely tiszteletben tartja ezt a sokféleséget. Kiváltképp a halmozottan sérült emberek és családjaik igénylik a kifejezett társadalmi cselekvést, mivel a fogyatékos emberek között ők azok, akikről a leginkább megfeledkeznek. Ezen kívül a fogyatékos nőket, valamint az etnikai kisebbségekhez tartozó fogyatékos embereket gyakran kétszeres, sőt halmozott diszkrimináció sújtja, egyrészt a fogyatékoságuk, másrészt a nemük vagy etnikai hovatartozásuk miatti hátrányos megkülönböztetés következtében. A siket emberek esetében a jelnyelv elismerése alapvető kérdés.

6. Diszkrimináció-mentesség + pozitív cselekvés = befogadó társadalom

Az Európai Unió közelmúltban elfogadott Alapvető Jogok Kartája elismeri, hogy a fogyatékos emberek esélyegyenlőségének megteremtéséhez a diszkrimináció-mentességhez való jogot ki kell egészíteni a támogatás és a segítség igénybevételéhez való joggal. Ez a szintézisen alapuló szemlélet volt a vezérelve a 2002 márciusában tartott, több mint 400 résztvevőt összefogó madridi kongresszusnak.

Jövőképünk

1. Új szemlélet és fogyatékosügyben

Elmozdulás a fogyatékos embereket jótékonykodás tárgyaiként kezelő, a fogyatékos embereket mint jogok birtokosait tekintő szemlélet felé.

Elmozdulás a fogyatékos embereket betegekként kezelő szemlélettől a fogyatékos embereket önálló állampolgároknak és fogyasztóknak tekintő szemlélet felé.

Elmozdulás attól a gyakorlattól, amely során a fogyatékos emberek nevében szakemberek hoznak döntéseket a fogyatékos emberek önálló döntései és felelősségvállalása felé az őket érintő kérdésekben.

Elmozdulás az egyéni károsodásokra összpontosító szemlélettől az akadálymentesítés, a társadalmi normák, szakmapolitikák, kultúrák felülvizsgálata, valamint a támogató és hozzáférhető környezet előmozdítása felé.

Elmozdulás az emberek eltartottnak és munkaképtelennek minősítésétől a képességek hangsúlyozása és aktív támogató intézkedések meghozása felé.

Elmozdulás a keveseket szolgáló gazdasági és szociális folyamatok tervezésétől a sokakat befogadó rugalmas világ kialakítása felé.

Elmozdulás az oktatásban, a foglalkoztatásban és az élet más területein történő szükségtelen szegregációtól a fogyatékos emberek integrálása felé.

Elmozdulás a fogyatékosügyi politika meghatározott minisztériumok kompetenciájába sorolásától a fogyatékosügyi politika általános kormányzati felelősséggé tétele felé.

2. Befogadó társadalmat mindenki számára

Jövőképünk megvalósítása nemcsak a fogyatékos emberek, hanem a társadalom egésze részére is előnyökkel jár. Az a társadalom, amelyik számos tagját kirekeszti, elszegényedett társadalom. A fogyatékos embereket segítő feltételek javítását célzó intézkedések mindenki számára rugalmas világ kialakítását eredményezik. „Amit ma a fogyatékosügy nevében megteszünk, annak a holnap világában mindenki számára értelme lesz.”

Mi, a Madridban üléselő Európai Fogyatékosügyi Kongresszus résztvevői, osztozunk ebben a jövőképben, és felkérünk minden érdekeltet, hogy a 2003. évet mint a Fogyatékos Emberek Európai Évét tekintse egy olyan folyamat kezdetének, amely révén ez a jövőkép valósággá válik. 50 millió európai fogyatékos ember várja tőlünk, hogy ennek érdekében e folyamatnak lendületet adjunk.

Jövőképünk megvalósításának programja

1. Jogi intézkedések

Haladéktalanul átfogó, antidiszkriminációs törvényeket kell alkotni a meglévő korlátok eltávolítására és az újabb korlátok megelőzésére, amelyekkel a fogyatékos emberek az oktatás, a foglalkoztatás, valamint a javakhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés során találkozhatnak, és amelyek meggátolják a fogyatékos embereket, hogy teljes mértékben kibontakoztassák a társadalmi részvételre és az önállóságra való képességüket. Az EK Szerződés 13. cikkelye, a diszkrimináció-mentességről szóló záradék, ezt közösségi szinten lehetővé teszi, ezzel hozzájárul a valóban akadálymentes Európa létrehozásához a fogyatékos emberek számára.

2. Szemléletváltás

Az antidiszkriminációs törvények sikeresnek bizonyultak a fogyatékos emberekkel szembeni szemlélet megváltoztatásában. A törvény azonban nem elegendő. A társadalom egészének szilárd elkötelezettsége nélkül, beleértve a fogyatékos emberek aktív részvételét saját jogaik biztosításában, a jogszabály üres formáság marad. Ennélfogva szükséges, hogy a közoktatás megerősítse a törvényi intézkedéseket, elősegítse a fogyatékos emberek társadalmi szükségleteinek és jogainak jobb megértését, valamint felvegye a harcot a még mindig fennálló előítéletek és stigmatizáció ellen.

3. Az önálló életet elősegítő szolgáltatások

Az egyenlő hozzáférés és részvétel mint cél eléréséhez arra is szükség van, hogy a források megfelelő elosztása révén javuljon a fogyatékos emberek részvételi képessége, és fokozottan érvényesüljön az önálló élethez való joguk. Mindennapi élete során sok fogyatékos embernek van szüksége támogató szolgáltatásokra. Ezeknek olyan minőségi szolgáltatásoknak kell lenniük, amelyek igazodnak a fogyatékos emberek szükségleteihez, ezen kívül integrálódniuk kell a társadalomba, és nem képezhetik a szegregáció forrását. Ez a támogatás összhangban áll a szolidaritás európai szociális modelljével – egy olyan modellel, amely elismeri az egymásért, kiváltképp pedig a segítségre szorulókért viselt közös felelősségünket.

4. A családok támogatása

A fogyatékos emberek, legfőképp a magukat képviselni nem tudó fogyatékos gyerekek a halmozottan sérült emberek és családjaik létfontosságú szerepet játszanak ezeknek az em-

bereknek az oktatásában és társadalmi befogadásában. Ezt figyelembe véve, az illetékes hatóságoknak megfelelő családsegítő intézkedéseket kell hozniuk annak érdekében, hogy a családok a lehető legbefogadóbb módon szervezhessék meg a fogyatékos személyek támogatását.

5. Külön figyelem a fogyatékos nőkre

A Fogyatékos Emberek Európai Évét lehetőségnek kell tekinteni arra, hogy a fogyatékos nők helyzetét új szemszögből vizsgáljuk. A fogyatékos nők szociális kirekesztettsége nemcsak fogyatékoságukkal, hanem nemükkel is magyarázható. A nőket sújtó halmozott diszkrimináció ellen a fogyatékos nőkkel egyeztetett mindennapi folyamatokba bekapcsoló intézkedések és pozitív cselekvési programok kombinációjával kell fellépni.

6. A fogyatékoság integrálása a mindennapi folyamatokba

A fogyatékos emberek részére hozzáférhetővé kell tenni a mindennapi egészségügyi, oktatási, szakképzési és szociális szolgáltatásokat és minden olyan lehetőséget, amely a nem fogyatékos emberek rendelkezésére áll. A fogyatékoság és a fogyatékos emberek befogadó alapú szemléletének megvalósításához több szinten kell megváltoztatni a jelenlegi gyakorlatot. Először is biztosítani kell a fogyatékos emberek számára rendelkezésre álló szolgáltatások koordinálását a különböző szektorokon belül és azok között egyaránt. A különböző fogyatékos csoportok hozzáférési szükségleteit bármely tevékenység esetében már a tervezés folyamata során figyelembe kell venni, nem pedig utólag kell rájuk gondolni, amikor a tervezés már lezárult. A fogyatékos emberek és családjaik szükségletei eltérőek, ezért fontos olyan átfogó megoldások tervezése, amelyek figyelembe veszik mind az egész embert, mind életének különböző aspektusait.

7. A társadalmi befogadás kulcsa a foglalkoztatás

Külön erőfeszítéseket kell tenni annak érdekében, hogy javuljon a fogyatékos emberek hozzáférése a munkahelyekhez, lehetőleg a nyílt munkaerőpiacon. Ez az egyik fontos módja a fogyatékos emberek társadalmi kirekesztettsége elleni harcnak, valamint önálló életvitelük és méltóságuk elősegítésének. Ez nemcsak a szociális partnerek aktív mobilizációját követeli meg, hanem az illetékes hatóságokét is, amelyeknek tovább kell erősíteniük a már meglévő intézkedéseket.

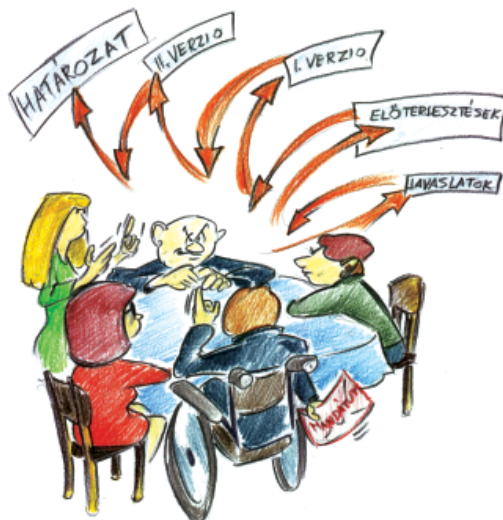
8. Fogyatékos embereket érintő döntéseket fogyatékos emberek bevonásával

A Fogyatékos Emberek Európai Évének lehetőségként kell szolgálnia arra, hogy a fogyatékos emberek, családjaik, pártfogóik és érdekképviseleti szerveik új és kibővült politikai és szociális mozgásteret kapjanak annak érdekében, hogy az esélyegyenlőség és befogadás irányába ható párbeszédre, döntéshozatalra és előrelépésre bírják a kormányokat.

Minden intézkedést a fogyatékos emberek érintett érdekképviseleti szervezeteivel párbeszédben és együttműködve kell meghozni. Részvételük nem korlátozódhat a tájékozódásra és a döntések támogatására. Ehelyett a kormányoknak a döntéshozatal minden szintjén létre kell hozniuk, illetve erősíteniük kell az egyeztetést és párbeszédet szolgáló mechanizmusokat, amelyek lehetővé teszik, hogy a fogyatékos emberek érdekvédelmi szervezeteiken keresztül részt vegyenek minden intézkedés megtervezésében, végrehajtásában, nyomon követésében és értékelésében.

A kormányok és a fogyatékos emberek érdekvédelmi szervezetei közötti erős szövetség az alapfeltétele a fogyatékos emberek esélyegyenlősége és társadalmi részvétele leghatékonyabb előmozdításának.

E folyamat elősegítése érdekében megnövelt forrásokkal kell elősegíteni a fogyatékos emberek érdekvédelmi szervezeteinek kapacitásbővítését, hogy vezetési és kampánytechnikai képességeiket javíthassák. Ez egyben azt is jelenti, hogy a fogyatékos emberek érdekvédelmi szervezeteinek feladata, hogy irányítási és képviseleti tevékenységük színvonalát folyamatosan javítsák.

Javasolt intézkedések

A 2003. év, mint a Fogyatékos Emberek Európai Éve a fogyatékosügyi program előmozdítását kell jelentenie, amire minden érdekelt szervezet széles körű partnerségen alapuló aktív támogatására van szükség. Ennélfogva minden érdekelt intézmény részére konkrét intézkedéseket javasolunk. Ezeket az intézkedéseket az Európai Év során kell meghozni, és azt követően is fenntartani, valamint az idő során értékelni kell az elért haladást.

1. Központi hatóságok

Az állami hatóságoknak példamutatással kell élenjárniuk, ennél fogva az első, de nem az egyetlen szereplői ennek a folyamatnak. Feladatuk, hogy

- felmérjék az oktatásban, a foglalkoztatásban és a javakhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférésben jelentkező diszkrimináció elleni közösségi és nemzeti jogszabályi keretek jelenlegi hatályát;
- kezdeményezzék a kivizsgálását azoknak a restriktióknak és diszkriminatív akadályoknak, amelyek korlátozzák a fogyatékos emberek teljes körű társadalmi részvételét, és tegyenek meg minden szükséges intézkedést a helyzet orvoslására;
- felmérjék a szolgáltatások és ellátások rendszerét, és ezzel biztosítsák, hogy ezek a szakmapolitikák segítik és arra ösztönzik a fogyatékos embereket, hogy szerves részei legyenek/maradjanak a társadalomnak, amelyben élnek;
- kivizsgálják a fogyatékos embereket érő erőszakot és atrocitásokat, különös figyelmet fordítva a nagy intézményekben élő fogyatékos emberekre;
- megerősítik a megközelíthetőséggel kapcsolatos jogszabályokat ezzel biztosítva, hogy a fogyatékos emberek ugyanazokkal a jogokkal bírnak a minden köz- és szociális intézményhez való hozzáférést illetően, mint a társadalom más tagjai;
- egy, a fogyatékos emberek jogairól szóló ENSZ-egyezmény előkészítésében való aktív részvételükkel hozzájáruljanak a fogyatékos emberek jogainak világméretű előmozdításához;
- a fogyatékos emberek társadalmi befogadásának a nemzeti és EU szintű fejlesztési együttműködési politikák céljai közé sorolásával hozzájáruljanak a fejlődő országokban élő fogyatékos emberek helyzetének javításához.

2. Helyi hatóságok

Az Fogyatékos Emberek Európai Évének elsőként helyi szinten kell érvényesülnie, ahol az állampolgárok a valós problémákkal szembesülnek, és ahol a fogyatékos emberek érdekvédelmi szervezetei munkájuk javát végzik. Minden erőfeszítéssel a helyi szintű promócióra, forrásokra és tevékenységekre kell összpontosítani.

A helyi szereplőket fel kell kérni, hogy a fogyatékos emberek szükségleteit integrálják a városfejlesztési és a közösségi szakmapolitikákba, beleértve az oktatás, a foglalkoztatás, a lakásügy, a közlekedés, az egészségügyi és szociális ellátás területeit, és ennek során vegyék figyelembe a fogyatékos emberek heterogenitását, azon belül többek között az időseket, a nőket és a vendégmunkásokat.

A helyi önkormányzatok a fogyatékos emberek képviselőivel együttműködve dolgozzanak ki fogyatékosügyi akcióterveket, és hozzák létre saját helyi bizottságaikat, amelyek a Fogyatékos Emberek Európai Évének tevékenységeiben éljenek.

3. A fogyatékos emberek érdekvédelmi szervezetei

A fogyatékos emberek érdekvédelmi szervezeteinek egyik fő feladata az Fogyatékos Emberek Európai Éve sikerének biztosítása. Magukat az év követeinek kell tekinteniük, és minden érintett szereplőt proaktív szemlélettel kell megszólítani, konkrét javaslatokat téve, és törekedve a tartós partnerségek létrehozására, ha ezek még nem léteznek.

4. Munkáltatók

A munkáltatók tegyenek fokozott erőfeszítéseket arra, hogy a fogyatékos embereket a foglalkoztatott munkaerő részeként befogadják, megtartsák és részükre az előmenetelt biztosítsák, valamint termékeiket és szolgáltatásaikat úgy tervezzék meg, hogy azok hozzáférhetőek legyenek a fogyatékos emberek számára. A munkáltatók vizsgálják felül belső szabályzataikat, és biztosítsák, hogy azok nem gátolják a fogyatékos emberek esélyegyenlőségét. A munkáltatói szervezetek a meglévő bevált módszerek példáinak összegyűjtésével hozzájárulhatnak ezekhez az erőfeszítésekhez.

5. Szakszervezetek

A szakszervezetek tegyenek fokozott erőfeszítéseket a fogyatékos emberek foglalkoztatásának elősegítésére azáltal, hogy tevékenységük során megfelelően képviselik a fogya-

tékos embereket. A szakszervezetek vizsgálják felül belső szabályzataikat, és biztosítják, hogy azok nem gátolják a fogyatékos emberek esélyegyenlőségét.

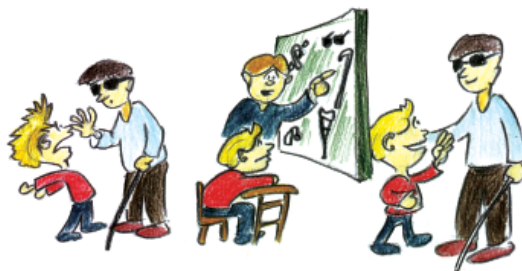
6. Média

A média hozzon létre partnerségeket és erősítse azokat a fogyatékos emberek érdekvédelmi szervezeteivel annak érdekében, hogy a fogyatékos emberek kedvezőbb bemutatásban részesüljenek a tömegtájékoztató eszközök közvetítésével. Az emberi sokféleség elismeréseként a médiában több információt kell közölni a fogyatékos emberekről. Amikor fogyatékosügyi kérdésekről esik szó, a média kerülje a leereszkedő és megalázó hangnemet, és helyett azokkal a korlátokkal foglalkozzanak, amelyekkel a fogyatékos emberek küszködnek, valamint azzal, hogy e korlátok megszűnésével a fogyatékos emberek miként vehetnek részt aktívan a társadalomban.

7. Iskolarendszer

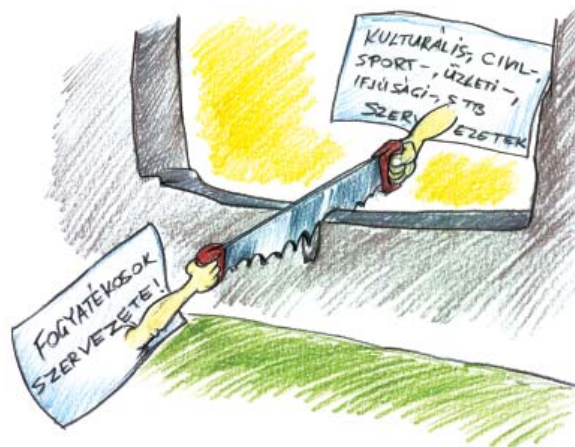
Az iskoláknak vezető szerepet kell vállalniuk a fogyatékos embereket illető jogok széles körű megértésében és elfogadásában, a félelmek, mítoszok és tévképzetek eloszlatásában, valamint az egész közösség erőfeszítéseinek segítségével. Ki kell dolgozni és széles körben terjeszteni azokat az oktatási eszközöket, amelyek segítik a tanulókat, hogy kifejlesszék magukban és másokban az egyéniség tudatát a fogyatékoságot illetően, és amelyek elősegítik, hogy pozitívabban ismerjék el a különbségeket.

Az iskolák, főiskolák, egyetemek a fogyatékos emberek érdekvédelmi szervezeteivel együttműködve kezdeményezzenek előadásokat és workshopokat újságírók, reklámcégek, építészek, munkáltatók, szociális és egészségügyi gondozók, családgondozók, önkéntesek és a helyi önkormányzat tagjai részére.

8. Közös feladataink

A fogyatékos emberek arra törekednek, hogy az élet minden területén jelen legyenek. Ez azt követeli meg, hogy minden szervezet vizsgálja felül gyakorlatát, és biztosítsa, hogy a fogyatékos emberek részt vesznek annak kialakításában, és hogy az a javukat szolgálja. Az ilyen szervezetek közé tartoznak például a fogyasztóvédelmi szervezetek, az ifjúsági szervezetek, a vallási szervezetek, a kulturális szervezetek és más olyan szervezetek, amelyek az állampolgárok meghatározott csoportjait képviselik. Ezen kívül szükség van az olyan intézmények, mint a múzeumok, színházak,

mozik, parkok, stadionok, kongresszusi központok, bevásárló központok és postahivatalok döntéshozóinak és vezetőinek bevonására is.

Mi, a madridi kongresszus résztvevői, támogatjuk ezt a nyilatkozatot, és kötelezzük magunkat, hogy széles körben terjeszteni fogjuk, annak érdekében, hogy eljusson a legalsóbb szintekig. Ezen kívül arra fogunk ösztönözni minden érdekeltet, hogy támogassa ezt a nyilatkozatot a Fogyatékos Emberek Európai Éve előtt, közben és után egyaránt. E nyilatkozat támogatásával a szervezetek kinyilvánítják egyetértésüket a Madridi Nyilatkozat jövőképével, és vállalják, hogy olyan intézkedéseket hoznak, amelyek hozzájárulnak a fogyatékos emberek és családjaik tényleges esélyegyenlőségének megteremtéséhez.

A Madridi Nyilatkozatban előforduló idegen szavak és fogalmak áttekintése

antidiszkrimináció: kirekesztés elleni küzdelem

atrocitás: erőszakoskodás, kegyetlenkedés, jogsértő hatósági beavatkozás

bizonyítási teher: bizonyíték-állítási kötelezettség

diszkrimináció: az egyes emberek hátrányos kezelése azon az alapon, hogy valamely meghatározott csoport tagjai

egyenlő bánásmód: társadalmi helyzettől függetlenül minden egyén azonos törődésben és gondoskodásban részesül

egyesülés szabadsága: csoportok egységbe/szervezetbe való tömörülésének joga

életminőség: az egyén értékekhez, normákhoz, emberi kapcsolatokhoz, önértékeléshez, saját életkörülményeinek megítéléshez fűződő viszonya

életszínvonal: a társadalom, a közösség jólétének mértéke, foka

előítélet: valamely csoport tagjaival szemben tanúsított negatív érzelmi viszonyulás, amelynek alapja a csoporthoz tartozás ténye

Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozata: alaptörvény, amely leszögezi, hogy az ember szabadnak és egyenjogúnak születik

ENSZ: Egyesült Nemzetek Szervezete

esélyegyenlőség: egyenlő jogok és egyenlő esélyek birtoklásának állapota

etnikai megkülönböztetés: valamely népcsoportra jellemző tulajdonságok alapján történő megkülönböztetés

Európai Unió Tanácsa: az EU-tagországok minisztereiből álló, európai jogszabályokat elfogadó testület

faji megkülönböztetés: biológiailag örökölt vagy örököltnek gondolt testi jellemzők, elsősorban bőrszín alapján történő megkülönböztetés

hátrányos megkülönböztetés: az egyén neme, származása, vallása, egészségi állapota, fogyatékosága miatt kedvezőtlen helyzetbe kerül

heterogén: különböző részekből álló

homogén: egynemű, egyforma tulajdonságokkal rendelkező, egyféle

ILO: Nemzetközi Munkaügyi Szervezet

irányelv: tevékenységet, magatartást meghatározó előíró alapelv

jogállam: jogrenden alapuló állam

kohézió: valamely társadalmi csoport tagjait egymáshoz fűző összetartó erő

láthatatlan állampolgár: amikor az egyén fogyatékoságából eredő szükségletei a társadalom számára nem szembetűnőek, a társadalom előtt elzártan/rejtve élő egyén

proaktív szemlélet: változást, állandó alkalmazkodást, fejlődést szorgalmazó magatartás

rehabilitáció: elvesztett fizikai képességek visszaállítása, illetve a csökkent munkaképességnek megfelelő munkába állítás – ha szükséges akár átképzéssel

stratégia: többféle javaslatot tartalmazó, elemzésen alapuló utasításrendszer

szankció: jogszabály vagy nemzetközi megállapodás megsértőjére megállapított büntető, megtorló rendelkezés

szegregáció: beillesztés, társadalmon belüli elválasztás, különböző társadalmi rétegek elkülönítése

személyek szabad mozgása: alapvető szabadságjogok egyike, jogosultságot nyújt valamely tagállamban való életre és munkavállalásra is

szociális integráció: társadalmi közösségbe való beilleszkedés

szociális partner: társadalmi közösségen belüli egyenlő elveken alapuló kapcsolat

szolidáris: valakivel, valakikkel közösséget vállaló, ügyet vagy ügyüket támogató

sztereotípiák: torzításokon, túlzásokon és leegyszerűsítéseken alapuló negatív elképzelések, előítéletek együttese valamely csoporttal szemben

szubszidiaritás: globális gondolkodáson alapuló helyi cselekvés, jogszabályok kiterjesztése

viktimizáció: áldozatok megóvása a jogszerűtlen eljárástól

MADRIDI NYILATKOZAT

a befogadó társadalom alapja a diszkrimináció-mentességgel párosuló pozitív cselekvés

Ez az írás az olvasási, megértési nehézséggel élő embereknek készült.

Madridi nyilatkozat

A Madridi Nyilatkozat
a fogyatékos emberek esélyegyenlőségének lépéseit
tartalmazza.

Az esélyegyenlőség azt jelenti, hogy
az élet minden területe a fogyatékos emberek számára is
elérhető és megérthető.

A Fogyatékosügyi Kongresszus Madridban volt 2002-ben.

A Madridi Kongresszus résztvevői örültek annak, hogy
a 2003. évet „Fogyatékos Emberek Európai Évének” nyilvánították.

A kongresszus résztvevői nyilatkozatot írtak.

A nyilatkozat tartalmazza a feladatokat.

Az a cél, hogy minden ország oldja meg a leírt feladatokat.

PREAMBULUM – Bevezető

1. A Fogyatékosügy Emberi Jogi kérdés

A fogyatékos embereket ugyanazok a jogok illetik meg, mint minden más embert.

A nemzetközi egyezmények biztosítják a fogyatékos embereknek az emberi jogokat.

Az egyezmény egy olyan írás, amit sok ország közösen fogalmaz meg.

Az egyezményben szabályok olvashatók.

Az országok megegyeztek abban, hogy betartják a szabályokat.

Az egyezményben sok olyan szó van, amit meg kell magyarázni, hogy minden ember ugyanúgy értse meg.

2. A fogyatékos emberek nem jótékonykodást, hanem esélyegyenlőséget akarnak

Az Európai Unió sok éve dolgozik azért, hogy a fogyatékos emberek jogait biztosítsa.

Az Európai Unió
az európai országok választott közössége.

A különböző országokban a fogyatékos emberek
esélyegyenlőséget, egyenlő hozzáférést követelnek.

Az esélyegyenlőség biztosítása azt jelenti, hogy
az élet minden területe a fogyatékos emberek számára
is elérhető és megérthető.

A hozzáférés azt jelenti, hogy
valami minden ember számára ugyanúgy elérhető.

Például az oktatás, az új fejlesztések, egészségügyi és szociális szolgáltatások,
a fogyasztási javak, termékek és szolgáltatások.

3. A társadalmi korlátok diszkriminációt és szociális kirekesztést eredményeznek

A társadalmak szabályokat állítanak fel a jobb működés érdekében.

Ezek a szabályok segítik, vagy korlátozzák az emberek cselekvését.

A társadalmi korlátok nem engedik, hogy
a fogyatékos emberek
élhessenek emberi jogaikkal.

Például nem megfelelő oktatásban és foglalkoztatásban részesülnek.

4. A fogyatékos emberek láthatatlan állampolgárok

A fogyatékos emberekről gyakran megfeledkeznek.

Más emberek tudatlansága és félelme
megnehezítheti a fogyatékos emberek életét.

5. A fogyatékos emberek heterogén csoportot alkotnak

A heterogén azt jelenti, hogy
a dolgok különbözőek.

A fogyatékos emberek is különbözőek ugyanúgy,
mint a többi ember.

Ezt tiszteletben kell tartani.

Az államnak biztosítania kell
a fogyatékos emberek és családjaik számára
a rehabilitációs szolgáltatásokat.

A rehabilitáció egy folyamatot jelent, amikor
segítenek a fogyatékos embereknek felismerni
mit tudnak csinálni.

Így önállóbban élhetnek.

A fogyatékos embereket gyakran hátrányosan megkülönböztetik.

Megkülönböztetik őket azért, mert nők.

Megkülönböztetik őket azért, mert különböző népcsoporthoz tartoznak.

6. Diszkrimináció-mentesség és a pozitív cselekvés eredménye egy befogadó társadalom

A diszkrimináció-mentesség azt jelenti, hogy az emberek nem közösitik ki a másik embert.

Az Európai Unió elfogadta az Alapvető Jogok Kartáját.

Az Európai Jogok Kartája egy olyan írás, ami tartalmazza az emberek jogait.

Ebben elismerik a fogyatékos emberek esélyegyenlőségét.

Tiltják a hátrányos megkülönböztetést.

Elismerik, hogy minden embernek joga van a támogatáshoz és a segítséghez.

Jövőképünk

1. Jövőképünk azt jelenti, hogy

a mostani tudásunk alapján mit szeretnénk a jövőben elérni

A fogyatékos embert ne sajnálják, hanem biztosítsák jogait.

A fogyatékos embert ne kezeljék úgy, mint egy fogyatékos, hanem tekintsék önálló állampolgárnak és fogyasztónak.

A fogyasztó maga dönt, hogy mit vásárol és mennyiért.

A fogyatékos emberek maguk dönthessenek ügyeikben, ne mások döntsenek helyettük.

Ne a fogyatékos emberek károsodását hangsúlyozzák, hanem biztosítsák az akadálymentes környezetet.

Az akadálymentes környezet azt jelenti, hogy az embereket nem zavarja semmi abban, amit csinálnak.

Akadálymentesítés azt jelenti, hogy az embereket zavaró akadályokat megszüntetik.

Vizsgálják felül a társadalmi normákat.

A társadalmi norma azt jelenti, hogy az emberek megállapodnak szabályokban, amiket betartanak.

Vizsgálják felül a szakmapolitikát.

A szakmapolitika azt jelenti, hogy hogyan oldják meg az államnak a fogyatékos emberek életével kapcsolatos feladatait.

Képzeld el, hogy a kerekesszékes emberek nem tudnak lépcsőn járni. Feljártot kell építeni, hogy ők is be tudjanak jutni egy épületbe.

A normalizáció azt jelenti, hogy mindig figyelembe kell venni a fogyatékos emberek képességeit.

A fogyatékos embereket ne tekintsék eltartottnak és munkaképtelennek.

Vegyék figyelembe a fogyatékos emberek képességeit, és támogassák őket.

Munkaképtelen azt jelenti, hogy valaki valamilyen okból nem tud dolgozni.

Eltartott az, aki nem maga keresi meg a megélhetéshez szükséges pénzt.

Képzelve el,
a kisgyermek nem dolgozik,
nem kap fizetést.

A kisgyermeket a szülei látják el étellel, itallal, szállással.

A kisgyermek is eltartott.

Az államnak is az a jó, ha
a fogyatékos személy dolgozik, fizetést kap.

Az állam gazdasági és szociális terve
mindenkit szolgáljon.

A fogyatékos emberek az oktatás, munka,
és az élet más területein ne szegregáltak legyenek, hanem integráltak.

A szegregáció azt jelenti, hogy
a fogyatékos emberek nem ugyanúgy és ugyanott tanulnak,
dolgoznak, élnek, mint bárki más.

Az integráció azt jelenti, hogy
a fogyatékos emberek is ugyanúgy és ugyanott tanulnak,
dolgoznak, élnek, mint bárki más.

Minden kormány és minisztérium legyen felelős a
fogyatékosügyi politikáért.

2. Befogadó társadalmat mindenki számára

A Madridi Európai Fogyatékosügyi Kongresszus résztvevői kérik, hogy mindenki tekintse a 2003. évet a Fogyatékos Emberek Európai évének.

50 millió európai fogyatékos ember várja, hogy a fogyatékos személyek életkörülményei javuljanak.

Jövőképünk megvalósulásának programja

1. Jogi intézkedések

Az Európai Közösségek szerződésének 13. cikkelye kimondja, hogy az oktatás, munka, szolgáltatások, társadalmi javak területén a megkülönböztetés, kizárás tilos.

Törvényeket kell hozni a meglévő akadályok eltávolítására.

2. Szemléletváltás

A fogyatékos emberek életét megnehezíti más emberek tudatlansága és félelme.

Szükséges, hogy az oktatás megerősítse a törvényi intézkedéseket.

Az embereknek minél többet meg kell tudniuk a fogyatékos emberekről, szükségleteikről, jogaikról.

3. Az önálló életet elősegítő szolgáltatások

Szolgáltatásnak hívjuk például a tanítást, fejlesztést, árusítást, utaztatást.

Aki szolgáltató, az ad valamit más embereknek.

Az önálló életvezetést segítő szolgáltatás azt jelenti, hogy segítenek a fogyatékos embereknek, hogy megtanulják ügyeik önálló intézését.

Az államnak biztosítani kell, hogy a segítő szolgáltatások javuljanak és a szükségletekhez igazodjanak.

A segítő szolgáltatás akkor igazodik a szükségletekhez, ha az igénylő kérését teljesíti.

A segítő szolgáltatások a fogyatékos embereknek segítenek, hogy önállóan élhessenek.

4. A családok támogatása

A családok támogatása azt jelenti, hogy a családnak segítenek gondjaik megoldásában.

A fogyatékos embereket és családjukat kérdezzék meg arról, hogy milyen családsegítő szolgáltatásokra van szükségük.

Az államnak bátorítani kell a fogyatékos embereket és családjaikat, hogy vegyenek részt a rehabilitációs programokban.

5. Külön figyelem a fogyatékos nőkre

A fogyatékos nők hátrányos helyzete azt jelenti, hogy duplán hátrányos helyzetben vannak, mert nők és fogyatékosokkal élnek.

A nők és a fogyatékos nők megkülönböztetése ellen ugyanúgy kell küzdeni.

6. A fogyatékos integrálása a mindennapi folyamatokba

Az integráció azt jelenti, hogy a fogyatékos emberek ugyanúgy és ugyanott élnek, mint a többi ember.

Biztosítani kell, hogy a szolgáltatások az élet minden területén elérhetőek legyenek.

Például egészségügy, foglalkoztatás, oktatás.

A fogyatékos emberek és családjaik szükségletei eltérőek, amit a szolgáltatások tervezésekor figyelembe kell venni.

7. A társadalmi befogadás kulcsa a foglalkoztatás

A foglalkoztatás azt jelenti, hogy az emberek dolgoznak.

A munkához való jog azt jelenti, hogy minden embernek joga van munkát vállalni.

A munkához való jog, emberi jog.

Az államnak biztosítani kell, hogy a fogyatékos emberek is munkát tudjanak vállalni.

A fogyatékos emberek társadalmi integrációját akkor segíti igazán a munkavállalás, ha ugyanott és ugyanúgy történik, mint mindenki más esetében.

8. A fogyatékos embereket érintő döntéseket a fogyatékos emberek bevonásával hozzák meg

A kormányoknak meg kell kérdeznie a fogyatékosokkal élő embereket, hogy mire van szükségük.

A kormányoknak segíteniük kell abban, hogy a fogyatékos emberek megkapják azt, amire szükségük van.

A kormányoknak és a fogyatékos emberek szervezeteinek figyelni kell, hogy a szolgáltatások megfeleljenek a fogyatékos emberek igényeinek.

A kormányoknak és a fogyatékos emberek szervezeteinek figyelni kell a döntésekre, körülményekre, hogy azok megfeleljenek az igényeiknek.

Ezeknek a szervezeteknek beszélniük kell más embereknek is a fogyatékos emberek életéről.

A fogyatékos emberek szervezeteinek tanácsokat kell adni a fogyatékos embereknek.

Képzeljük el, hogy ezek a szervezetek segítenek abban, hogyan tudunk tanulni, dolgozni, támogatásokat igénybe venni.

A kormányoknak el kell ismerni, hogy a fogyatékos emberek szervezetei elmondhatják véleményüket.

Az államnak mindig meg kell kérdezni a fogyatékos emberek szervezeteit arról, hogy milyen döntéseket kell hozni.

Az államnak támogatni kell a fogyatékos emberek szervezeteit.

Javasolt intézkedések

A következő intézkedéseket a Fogyatékos Emberek Európai Évében kell megvalósítani.

A javaslatok megvalósulását ellenőrizni kell.

1. Az EU hatóságai, EU-tagállamok hatóságai, valamint a csatlakozásra váró országok

A minisztériumok, a kormány és más hivatalos irodák írják a törvényeket, szabályokat, rendeleteket, felügyelnek, hogy ezeket betartsa mindenki.

Feladatuk, hogy

felmérjék az oktatásban, a munkában, a szolgáltatásokhoz való hozzáférésben jelentkező kizárást, intézkedjenek, hogy

megszűnjenek az akadályok és minden elérhető legyen a fogyatékos emberek számára,

biztosítsák fogyatékos emberek minél önállóbb életét,

biztosítsák a fogyatékos emberek számára, hogy

az élet minden területe elérhető és megérthető legyen,

kivizsgálják a fogyatékos embereket érő erőszakot, különösen figyelve a nagy intézményekben élőkre.

Ez azt jelenti, hogy az élet területei minden ember számára ugyanúgy elérhetők.

Az államnak intézkedni kell, hogy megszűnjenek az akadályok a köz- és szociális intézményeknél.

Részt kell venni a fogyatékos emberek jogairól szóló ENSZ-egyezmény előkészítésében, hogy a fogyatékos emberek jogai érvényesüljenek.

Az egyezmény egy olyan írás, amelyben szabályokat írnak le.

A fogyatékos emberek szervezeteinek célja, hogy minden fogyatékos ember ugyanúgy élhessen, mint bármilyen más ember.

2. Helyi hatóságok

Az államnak biztosítani kell, hogy a rehabilitációs szolgáltatás ott legyen, ahol a fogyatékos ember él.

A helyi hatóságoknak figyelembe kell vennie a fogyatékos emberek igényeit.

A helyi hatóságoknak a fogyatékos emberekkel együtt fogyatékosügyi akciótervet kell kidolgozniuk.

A fogyatékosügyi akcióterv azt jelenti, hogy a fogyatékos emberekről szóló feladatokat összeírják.

Az akciótervek a jövő feladatainak gyűjteményei.

Például az oktatás, lakásügy, foglalkoztatás, közlekedés, egészségügyi, szociális ellátások területén.

3. A fogyatékos emberek érdekvédelmi szervezetei

A fogyatékos embereket képviselő érdekvédelmi szervezetek egyik fő feladata az Európai Év sikerének biztosítása.

A fogyatékos emberek szervezeteinek figyelnie kell, hogy a törvények, szolgáltatások megfeleljenek a fogyatékos ember igényeinek.

4. Munkáltatók

A munkáltató az a szervezet vagy intézmény, amely az embereknek munkát biztosít.

A kötelezéseket a munkáltatónak is be kell tartani.

A dolgozókkal kapcsolatos tervekben, szabályokban foglalkozni kell a fogyatékos emberekkel is.

A tervben benne kell lennie:

a fogyatékos emberek foglalkoztatásának,
esélyegyenlőségének,
előléptetésének, tanításának.

A terv feleljen meg a magyar és nemzetközi szabályoknak.

5. Szakszervezetek

A szakszervezet azt jelenti, hogy az emberek közösen dolgoznak azért, hogy elérjenek egy célt.

A szakszervezeteknek is segíteni kell, hogy a fogyatékos emberek dolgozhassanak.

A fogyatékos embereket segíteni kell, hogy legyenek a szervezet tagjai.

A szervezetnek képviselni kell a fogyatékos dolgozókat is.

6. Média

Az államok felvilágosító kampányt szerveznek.

Az államok minden információt juttassanak el az emberekhez.

Az információ azt is jelenti, hogy egy dolgról pontos és fontos dolgokat tudunk.

A televízióban, rádióban, újságokban sok jó példát mutassanak be, hogy segítsék a fogyatékos emberek beilleszkedését.

7. Iskolarendszer

Az államnak el kell ismernie, hogy a fogyatékos embereknek is joguk van az integrált oktatáshoz, ugyanúgy mint más embereknek.

Az integrált oktatás azt jelenti, hogy a fogyatékos emberek ugyanúgy és ugyanott tanulnak, mint a többi ember.

Az iskoláknak elő kell segítenie, hogy az emberek elfogadják a különbségeket.

Az iskoláknak segíteni kell a fogyatékos embereket illető jogok elfogadtatását más emberekkel.

Az iskolák a fogyatékos emberek érdekképviselőivel együtt tartsanak előadásokat újságírók, reklámcégek, munkáltatók, szociális és egészségügyi gondozók, családgondozók, helyi önkormányzat tagjai részére.

8. Közös erőfeszítés, amelyben mindenki részt vállalhat, és amelyben mindenkinek részt kell vállalnia

A fogyatékos emberek arra törekednek, hogy az élet minden területén jelen legyenek.

A különböző szervezetek munkájában a fogyatékos emberek vegyenek részt, képviseljék érdekeiket.

Ilyen szervezetek például a fogyasztóvédelmi szervezetek, ifjúsági szervezetek, vallási szervezetek, kulturális szervezetek.

Szükség van a különböző intézmények döntéshozóinak, vezetőinek a munkájára is.

Ilyen intézmények például a múzeumok, színházak, mozik, stadionok, kongresszusi központok, bevásárló központok, postahivatalok.

A szervezetek egyetértenek a Madridi Nyilatkozat jövőképével.

Vállalják, hogy olyan intézkedéseket hoznak, amelyek segítik a fogyatékos emberek és családjaik esélyegyenlőségének megteremtését.

